

Kateryna Didur
*Candidate of Economic Sciences,
Doctoral Candidate at the Department of Economics
Dnipro State Agrarian and Economic University*

Дідур К.М.
*кандидат економічних наук, докторант кафедри економіки
Дніпровського державного аграрно-економічного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-576-1-7>

**INNOVATIVE BREAKTHROUGH
OF THE AGRICULTURAL SECTOR
AS A STRATEGIC RESOURCE FOR UKRAINE'S FOOD SECURITY**

**ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОРИВ АГРОСЕКТОРУ
ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС
ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

В епоху глибоких трансформацій і безпрецедентних викликів, коли Україна перебуває в умовах затяжної війни, глобальної економічної нестабільності та руйнування усталених міжнародних торговельно-логістичних маршрутів, питання продовольчої безпеки вийшло далеко за межі суто аграрної тематики. Сьогодні це вже не технічна проблема фахівців із сільського господарства, а стратегічна матриця національного виживання. Без стійкого і продуктивного агросектору не може бути ні економічної стабільності, ні соціального балансу, ні впевненості в завтрашньому дні.

Сільське господарство в Україні – це значно більше, ніж вирощування зерна чи виробництво молока. Це мотор валютних надходжень, джерело продовольчої автономії, осередок зайнятості для мільйонів людей, а також один із останніх щитів у боротьбі за стабільність держави. У структурі ВВП аграрний сектор залишається одним із найстійкіших, навіть попри воєнні дії й обмеження експорту. Проте, навіть така потужна галузь стикається з викликами, які неможливо подолати виключно традиційними методами господарювання.

Сучасні реалії вимагають не просто оновлення – вони вимагають трансформації. І саме інновації тут відіграють роль каталізатора. Вони – це не модний аксесуар, а необхідність. Без цифрових технологій, точного землеробства, біоінженерії, автоматизованих систем управління й адаптивних моделей логістики аграрна галузь приречена пасти задніх. Переорієнтація з ресурсно-сировинної моделі на модель, що базується на знаннях, гнучкості та швидкому реагуванні – єдиний шлях не лише до

підвищення продуктивності, а й до збереження продовольчої безпеки країни як такої [3].

Український агросектор вже довів свою стійкість і здатність до адаптації. Але нині мова йде не про виживання, а про прорив. Прорив у напрямку технологічної самодостатності, інституційної зрілості та глобальної конкурентоспроможності. І якщо держава прагне гарантувати своїм громадянам доступ до якісної та безпечної їжі, незалежно від зовнішніх умов, вона повинна зробити ставку саме на інновації як на головну стратегічну відповідь на системні загрози.

Інноваційні трансформації в аграрній сфері України сьогодні не просто крокують у ногу з глобальними тенденціями – вони формують власний унікальний вектор розвитку. Від супутникових даних і автономних дронів до біоінженерних сортів культур і інтелектуальних агроплатформ – весь спектр технологій, що впроваджуються, вражає масштабом і глибиною. І якщо раніше інновації сприймалися як дорогі експерименти окремих холдингів, то нині – це основа щоденної операційної діяльності все більшої кількості аграрних підприємств [5].

Дані аналітичного дослідження «Цифрове Агро України 2024» свідчать, що понад 72 відсотки середніх і великих підприємств інтегрували хоча б одну технологію цифрового землеробства. Фафоритами є супутниковий моніторинг, автоматизовані системи внесення добрив, інтелектуальне зрошення, агродрони для нагляду за полями та платформи на базі штучного інтелекту, які передбачають кліматичні ризики та радять агротехнічні рішення. Це вже не футуризм, а щоденна практика [2].

Окремої уваги заслуговує стрімке поширення технологій Big Data та Інтернету речей (IoT). Їхнє застосування дозволяє не лише краще розуміти землю, але й буквально розмовляти з нею мовою цифр. Точний аналіз допомагає зменшити використання ресурсів на одиницю продукції на 12–18%, прогнозувати оптимальний час збору врожаю з високою точністю, а також мінімізувати втрати за рахунок розумної логістики. До 2025 року вже близько третини великих агропідприємств використовують ці рішення на щоденній основі [2].

Ще один прорив – це агроплатформи нового покоління. «Розумні» системи, які поєднують фінансові, агрономічні та управлінські функції, перетворюються на цифрове ядро сучасного фермерства. Вони автоматизують документообіг, оптимізують логістику, сприяють точному плануванню та спрощують взаємодію з банками й постачальниками. Українські стартапи у сфері AgTech також не стоять осторонь, адже лише у 2025 році зареєстровано понад 150 проєктів, з яких 28 вже отримали міжнародну підтримку, що є не просто довірою, а індикатором високої репутації українських інноваторів на глобальній арені [4].

Вплив таких інновацій на продовольчу безпеку відчутний і конкретний. Передусім, точне землеробство дозволяє аграріям досягати вищої

продуктивності – на підприємствах, які впроваджують такі технології, урожайність пшениці у 2024 році перевищила середньонаціональний рівень на 20 відсотків. Біотехнології дозволяють вирощувати сорти культур, які здатні витримувати екстремальні погодні умови, що є важливим фактором у часи кліматичних зсувів. А модернізовані логістичні центри зі «смарт»-сховищами гарантують довший термін зберігання продукції без втрати її якості, що допомагає стабілізувати внутрішній ринок та знизити сезонні цінові коливання [1].

Втім, попри позитивну динаміку, не обійшлося без викликів. Фінансування аграрної науки в Україні до сих пір мізерне – у 2023 році воно не перевищувало 0,3 відсотка ВВП. Дрібні та середні фермери часто залишаються поза державними інноваційними програмами, а кадровий голод у сфері цифрових технологій тільки посилюється. Системність підтримки з боку держави залишається фрагментарною, а відсутність довгострокового бачення унеможливорює впевнене стратегічне планування.

Щоб вивести ситуацію з цієї точки стагнації, необхідне комплексне, проактивне втручання. Національний фонд підтримки агроінновацій, технопарки нового покоління в аграрних регіонах, державно-приватне партнерство з міжнародними донорами – усе це не просто бажані ініціативи, а критично важливі складові проривної моделі. Також слід оновити законодавчу базу з урахуванням цифрових викликів, інтегрувати інноваційні освітні модулі в навчальні програми аграрних вишів і створити умови для зростання регіональних стартап-екосистем.

Зрештою, інновації в агросекторі – це не лише технологічна еволюція. Це відповідь на цивілізаційні виклики. Це механізм виживання і водночас інструмент розвитку. У сучасній Україні, що балансує між війною і відбудовою, саме аграрні інновації можуть стати основою нової економічної парадигми. І, якщо держава зуміє сконцентрувати сили навколо цього вектора, то майбутнє українського села, агробізнесу й продовольчої безпеки стане не просто стабільним, а стратегічно проривним.

Література:

1. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Статистичний звіт про стан сільського господарства. 2024. URL: <https://minagro.gov.ua>
2. Інститут аграрної економіки. Цифрове Агро України 2024. Аналітичний звіт. 2024. URL: <https://iae.org.ua/reports>
3. Програма ООН з навколишнього середовища. Climate-smart agriculture in Ukraine. 2023. URL: <https://www.unep.org/resources/report/climate-smart-agriculture-ukraine>
4. Deloitte Ukraine. AgTech в Україні: тенденції, виклики та перспективи. 2025. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/about-deloitte/articles/agtech-ukraine.html>
5. Кабінет Міністрів України. Стратегія продовольчої безпеки України до 2027 року. 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua>